

PAUza

Akademicka

Rok VI

Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności

Nr 248 Kraków, 3 kwietnia 2014

Uchwała Walnego Zgromadzenia Polskiej Akademii Umiejętności o kulturze języka z dnia 22 marca 2014

Polska Akademia Umiejętności wyraża zaniepokojenie dramatycznym załamaniem się kultury języka, które uwiadacznia się na rozmaitych poziomach komunikacji społecznej: od rodziny począwszy, poprzez instytucje edukacyjne, świeckie i religijne, aż po środki masowego przekazu, najbardziej w tym procesie obciążone odpowiedzialnością. Widoczne jaskrawo nadużycia, jak wulgaryzacja wypowiedzi, a także powszechne lekceważenie sensu używanych pojęć przyczyniają się do zasadniczego kryzysu komunikacji społecznej. Zjawisko to, w najwyższym stopniu groźne dla funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, budzi poważną troskę wielu środowisk w naszym kraju i zobowiązuje wszystkich za ten stan rzeczy odpowiedzialnych do podjęcia wysiłku w celu naprawy i uszlachetnienia wypowiedzi publicznej.

List Profesora Jerzego Szweda do Profesor Leny Kolarskiej-Bobińskiej Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Szanowna Pani Minister!

Chciałbym zwrócić uwagę na bardzo ważny i moim zdaniem zaniedbany problem, związany z finansowaniem najważniejszych przedsięwzięć naukowych w naszym kraju. Mam na myśli laboratoria i grupy laboratoriów, które w ostatnich latach, przede wszystkim dzięki funduszom unijnym, otrzymały wyposażenie badawcze na światowym poziomie i stoją przed koniecznością utrzymania tych laboratoriów. Środki zdobywane w drodze konkursów na projekty badawcze oraz na utrzymanie specjalnych urządzeń badawczych (SPUB) są innej skali i nie rozwiązują tego zagadnienia.

Pozwolę sobie przypomnieć niedawne dokonania w tej sprawie. W maju 2010 roku powstała pierwsza polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej. Wcześniej, od jesieni 2009 roku, ośrodki naukowe, najczęściej zgrupowane w konsorcja, zgłaszały projekty zorganizowania badań w skali krajowej lub międzynarodowej o istotnym znaczeniu poznawczym i aplikacyjnym. Po raz pierwszy w Polsce, wnioski te były oceniane przez międzynarodowe grono ekspertów, którzy w końcowej fazie przyjechali do Warszawy i na dwudniowym posiedzeniu wyłonili wiodące ich zdaniem projekty, mające szansę konkurencyjności na arenie międzynarodowej. Równoległe wnioski te były oceniane przez powołane przez Ministra gremium polskich naukowców. Ze zderzenia tych dwóch opinii powstała Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej. Część zwycięskich przedsięwzięć zapewniła sobie już wcześniej finansowanie swoich inwestycji; dla części miejsce na Mapie Drogowej miało być paszportem do finansowania.

Ten pierwszy krok w stronę laboratoriów na światowym poziomie decydował o wyborze tematyki oraz ośrodków, w które należy inwestować. Drugim istotnym krokiem miał być system utrzymania tych ośrodków. Nie było i nie ma możliwości sfinansowania tego typu wydatków z funduszy europejskich, stąd konieczność utworzenia osobnego programu. W 2009 roku powstał w Ministerstwie projekt „laboratoriów narodowych”. Wybrane przedsięwzięcia naukowe dużej skali z Mapy Drogowej, wymagające długofalowych nakładów na utrzymanie, otrzymywałyby status „laboratorium narodowego”, dzięki któremu zapewniona byłaby stabilna baza do prowadzenia badań. Oczywiście konkretne projekty badawcze, wykonywane w tych laboratoriach, zdobywałyby fundusze na wypracowanych obecnie, konkursowych zasadach. Niestety pomysł „laboratoriów narodowych” ugrzązł w przepastnych szufladach Ministerstwa. W tej sytuacji również Mapa Drogowa stanowi obecnie dokument raczej ozdobny niż użyteczny.

Inwestycje aparaturowe i laboratoryjne z funduszy europejskich, dokonane w ostatnich latach, to istotny, niezwykle pozytywny krok w kierunku dogonienia czołówki światowej i wyrównania szans naszych ośrodków badawczych. Jednak brak systemowego pomysłu na utrzymanie tych wiodących laboratoriów stanowi zagrożenie dla powodzenia całego programu.

Z wyrazami szacunku,

Jerzy Szwed

Kraków, 14 marca 2014